

DİNİN MİMARİMİZE ETKİSİ

• Mimari, sadece yapıların inşası değil, aynı zamanda toplumların kültürel, sosyal, estetik ve dinî değerlerini yansıtan bir sanat ve teknik olarak tanımlanır. Medenî toplumların ihtiyaçlarını karşılamada ötesinde, kimliklerini ve bakış açılarını ifade eden bir alandır.

• İnsanlar, tarih boyunca arzuları ve gereksinimleri doğrultusunda sayısız eser ortaya koymuştur. Hayat serüveninde hem geçimini sağlamak hem de toplum içinde yer edinmek için çeşitli sorumluluklar üstlenir.

• Zamanla biriken maddi ve manevi miras, kültürü oluşturur. Kültür, toplumların ortak hislerini, düşüncelerini ve geleneklerini sanat, edebiyat, mimari ve müzik gibi alanlarda kalıcı eserlere dönüştürerek geleceğe taşır.

• Din ve kültür, birbirini şekillendiren ve ayrılmaz bir bütün oluşturan iki unsurdur. Din, kültürün temelini oluştururken kültür de dinin hayattaki etkisini belirler. Pek çok değer hem kültürel köklere sahiptir hem de kaynağını dinden alır.

"Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder..."

(Tevbe suresi, 18. ayet)

• Mimari, kültürün önemli bir ögesidir ve yaşanan çevrenin şekillenmesini sağlar. Din ve inanç, sadece mabet gibi ibadet yerlerinin değil, toplumun dayanışmasını destekleyen aşevi, hastane, çeşme gibi yapılarının da ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

• Müslümanlar, bir şehir inşa ederken merkeze cami koymuş ve caminin çevresini sebil, türbe, aşevi, imarethane, şifahane, kervansaray, medrese gibi eserlerle zenginleştirmişlerdir.

• Namaz ibadeti şehir mimarisine yön vermiş; camiler, mescitler ve namazgâhlar inşa edilmiş; temizlik ihtiyacı ise şadırvanlar, çeşmeler ve hamamların yapılmasını sağlamıştır.

• İslam'ın önemli ibadetleri olan zekât, sadaka ve infak sayesinde aşevleri, sebiller ve kervansaraylar inşa edilmiştir. Eğitim de ibadet kadar değerli görüldüğü için medreseler ve mektepler yaygınlaşmıştır.

Süleymaniye Külliyesi

Dinin Etkisiyle Ortaya Çıkmış Yapılar

Çeşme ve sebiller	İnsanların ve hayvanların su ihtiyacını karşılar.
Şadırvanlar	Müslümanların abdest alabilmesini sağlar.
Medreseler	Dinî ilimlerle birlikte fen ve sosyal bilimler tahsil edilir.
Kervansaraylar	Yolcuların konaklama, dinlenme ve yeme-içme ihtiyaçlarını karşılar.
Külliyeler	Merkeze camiye alarak medrese, imarethane ve aşevi gibi yapıları bir arada barındırır.

• Dinî mimari, bulunduğu bölgenin iklim ve çevre koşullarına göre şekillenir; kimi yerlerde taş, kimi yerlerde ise ahşap yapılar tercih edilir.

• İslam coğrafyasındaki mimari eserler, yalnızca birer yapı değil, Müslümanların en derin ve estetik duygularının sanatla somutlaşmış hâlidir.

Dinin Etkisiyle Ortaya Çıkmış Sanatlar

Hüsnühât	Arap harfleriyle estetik ve düzenli yazılar oluşturma sanatıdır.
Tezhip	Duvar ve el yazması eserleri süslemek için kullanılan süsleme sanatıdır.
Minyatür	Küçük ölçekli ve ince işçilikle hazırlanmış resimler oluşturma sanatıdır.
Çini	Seramik ve porselen gibi malzemeler üzerine yapılan dekoratif bir süsleme sanatıdır.

Not: Taş ya da ahşap, hangi malzeme kullanılırsa kullanılsın, mahir (işini iyi bilen) usta ellerin maharetiyle şekillenen motifler ve süslemeler, İslam sanatının en zarif ve etkileyici örneklerini oluşturur.

Hüsnühât

Tezhip

Minyatür

Çini

- Öğretmenlerimiz öğrencileri ile paylaşabilir.
- Bu içerik EKREM BALCI'nın katkılarıyla hazırlanmıştır.
- Sadece öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmaktadır.
- Herhangi bir site ya da kitapta yayınlanmasına (isim belirtilse dahi) izin verilmemektedir.
- Bu dokümanın tüm yayın hakları mikailokumus.com'a aittir.

CAMİLERİ TANIYALIM

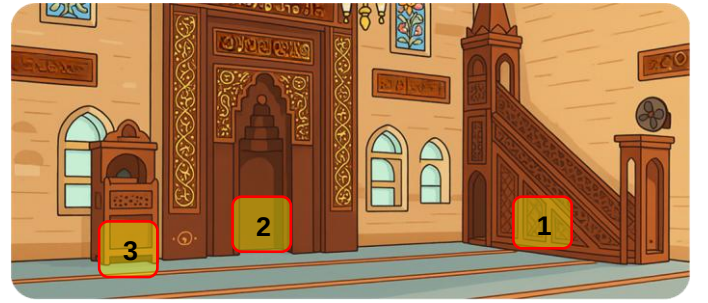
- Müslümanlar, namaz kılmak ve ibadet etmek için **mescit** inşa etmişlerdir. Secde edilen yer anlamına gelen mescit, kültürümüzde bir araya getiren anlamlarına gelen **cami** olarak anılmıştır.
- Müslümanlar birbirleriyle buluşup duygu ve düşüncelerini paylaşmak, toplumsal bağlarını güçlendirmek için bir araya gelirler. Bu nedenle camiler sadece ibadethane olmanın ötesinde, sosyal ve kültürel iletişimin merkezlerinden biridir.
- Hz. Muhammed (sav), Mekke'den Medine'ye hicreti sırasında Kubâ bölgesine uğramış ve burada Müslümanların birlikte namaz kıldığı yere **Kubâ Mescidi**'ni inşa ettirmiştir.
- Hz. Muhammed (sav) Medine'ye ulaştığında ilk iş olarak Mescid-i Nebi'yi inşa ettirmek olmuştur. Bu mescidin bitişğine de odalar yapılarak Hz. Muhammed'in (sav) burayı ev olarak kullanması sağlanmıştır.
- Hz. Ömer (ra) de Kudüs'ü fethettikten sonra Mescid-i Aksa'nın yerini tespit ettirmiş ve orada büyük bir mescit inşa ettirmiştir. Ancak günümüzde o mescitten herhangi bir iz kalmamıştır.
- Müslüman hükümdarlar fethettikleri veya kurdukları şehirlerde camiler inşa ederek bu yerlere İslam kimliği kazandırmışlardır. Fatih Sultan Mehmet de İstanbul'u fethettikten sonra Ayasofya'yı camiye çevirerek şehrin İslam kimliğini simgelemiştir.
- Camiler, Müslümanları bir araya getiren ve kaynaştıran ibadet mekânlarıdır. Cemaatle kılınan namazlar, birlik ve kardeşliği güçlendirir. Ramazan ayında teravih namazlarıyla ibadet coşkusu paylaşılır. Çocuklar, cemaat içinde cami adabını öğrenir.

- Bazı camiler, aşevi, imarethane, şifahane, türbe ve medrese gibi yapıları içeren **küllîye** şeklinde inşa edilmiştir. Bu camiler, eğitim, sağlık, barınma ve sosyal yardımlar gibi birçok hizmeti karşılamış, toplumun maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayan merkezler olmuştur. Medreseler ilim öğrenme yerleri, şifahaneler sağlık merkezleri, aşevleri ise yoksulların ihtiyaçlarını karşılayan yapılar olarak camilerin etrafında şekillenmiştir.

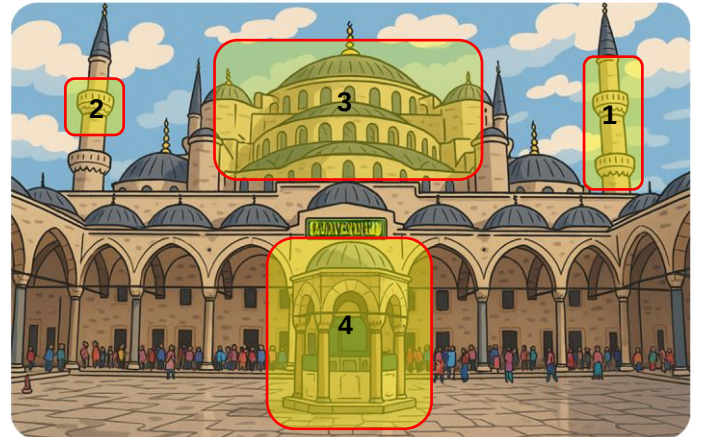
Caminin İç Bölümleri

(1) Minber	İmamın veya hatibin hutbe okuduğu, genellikle mihrabın sağında yer alan merdivenli yapıdır.
(2) Mihrap	İmamın namaz kıldırırken cemaatin önünde durduğu, kible yönündeki duvarın ortasında bulunan girintili bölümdür.
(3) Vaaz Kürsüsü	Din görevlilerinin cemaate hitap ettiği, dini sohbetler ettiği ve öğütler verdiği yüksekçe bir yerdir.

Caminin Dış Bölümleri

(1) Minare	Camilerde ezan okumak için inşa edilen yüksek ve ince kule şeklindeki yapıdır.
(2) Şerefe	Minarelerin üzerinde yer alan ve müezzinlerin ezan okumak için çıktıkları balkon tarzındaki yapıdır.
(3) Kubbe	Caminin ana bölümünü örten yarı küresel çatıdır. Camideki akustığın iyileşmesini sağlar.
(4) Şadırvan	Cami avlularında bulunan ve abdest almak için kullanılan çeşmeli yapıdır.

- Öğretmenlerimiz öğrencileri ile paylaşabilir.
- Bu içerik EKREM BALCI'nın katkılarıyla hazırlanmıştır.
- Sadece öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmaktadır.
- Herhangi bir site ya da kitapta yayınlanmasına (isim belirtilse dahi) izin verilmemektedir.
- Bu dokümanın tüm yayın hakları mikailokumus.com'a aittir.

KÜLTÜRÜMÜZDEN CAMİ ÖRNEKLERİ

- Dinî mimarinin merkezinde yer alan mabetler, sadece ibadet edilen mekanlar değil, aynı zamanda sosyal hayatın şekillendiği önemli alanlardır.

Kâbe (Beytullah)

- Kâbe, yeryüzünün ilk mabedi olarak kabul edilir. İlk olarak kim tarafından yapıldığı kesin olarak bilinmese de Hz. Âdem'in (as) inşa ettiği düşünülmektedir.
- Müslümanların kiblesi olan Kâbe, Hz. İbrahim (as) ve oğlu Hz. İsmail (as) tarafından temel kalıntıları bulunarak yeniden inşa edilmiş ve bugünkü şeklini almıştır. Kur'an-ı Kerim'de "Beytullah" yani "**Allah'ın evi**" olarak anılır.

Mescid-i Haram

- Mescid-i Haram, Mekke'de yer alan ve Kâbe'yi çevreleyen geniş ibadet alanıdır. Müslümanlar, hac ve umre ibadetlerini yerine getirmek için dünyanın dört bir yanından bu kutsal mekâna akın eder.

Mescid-i Haram

Kâbe

Mescid-i Aksa (Beytülmakdis)

- Mescid-i Aksa, Kudüs'te bulunan ve Müslümanların ilk kiblesi olarak kabul edilen kutsal bir mekândır. Kâbe'den sonra ibadet için inşa edilen ikinci mescit olup, peygamberler tarihi açısından büyük bir öneme sahiptir.
- Hz. Davut (as), Hz. Süleyman (as), Hz. İsa (as) ve Hz. Zekeriya (as) gibi pek çok peygamberin hayatı bu mukaddes yerle bağlantılıdır.
- Hz. Davud (as) hem peygamberlik hem de hükümdarlık göreviyle Yüce Allah tarafından seçilmiş bir liderdi. Kudüs'te bir mabet inşa etmeyi arzuladı ancak bu görev, oğlu Hz. Süleyman'a (as) nasip oldu.
- Babasının hayalini gerçekleştiren Hz. Süleyman, Beytülmakdis'i inşa ederek müminlerin ibadet ettiği kutsal bir mekân oluşturdu.
- Mescid-i Aksa, Hz. Muhammed'in (sav) **isra** ve **miraç** mucizesinin geçtiği önemli mekânlardan biridir. İsrâ, onun bir gece Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya yaptığı yolculuğa, miraç ise buradan göğe yükselmesine verilen isimdir.
- Arapçada "aksa" kelimesi "uzak" anlamına gelir ve Mescid-i Aksa, Mekke'deki Mescid-i Haram'a olan mesafesi nedeniyle bu adı almıştır.

- Hz. Muhammed'in (sav) döneminde Müslümanlar, yaklaşık 13 yıl boyunca namazlarını Mescid-i Aksa'ya yönelerek kılmıştır. Daha sonra kiblenin Mescid-i Haram'a çevrildiğini bildiren ayetlerin gelmesiyle, ibadetlerinde Kâbe'ye yönelmeye başlamışlardır.

Mescid-i Nebi (Mescid-i Nebevi)

- Hz. Muhammed (sav) hicret ettikten sonra Medine'de Müslümanlarla birlikte bir mescit inşa etmiştir. Yanına kendi evi de yapılan bu mescit, onunla özdeşleşerek "**Peygamber Mescidi**" anlamında "Mescid-i Nebi" adını almıştır.

Mescid-i Aksa

Mescid-i Nebi

Ulu camiler

- İslam şehirlerinde, Müslümanların cuma namazını kıldığı ve bir araya geldiği en büyük ibadethanelere "ulu cami" denir. Bu camiler, bazen "**cuma camisi**" veya "**camii-kebir**" olarak da adlandırılmıştır ve genellikle bulundukları şehrin ya da yaptırın kişinin ismiyle anılmıştır.
- İnsanlara fayda sağlamak amacıyla çevresine medrese, kütüphane, şifahane, hamam ve çeşme gibi yapılar eklenerek şehirlerin canlı merkezleri hâline gelmiştir.

Selatin camileri

- Osmanlı Dönemi'nde padişahlar, şehzadeler ve hanedan üyeleri tarafından kendi imkânlarıyla inşa ettirilen camilere "Selatin camileri" denir. "Selatin" kelimesi, "sultan"ın çoğuludur. Bu camiler genellikle birden fazla minareden oluşur.
- İstanbul, Bursa ve Edirne gibi Osmanlı'nın başkentlerinde yapılan Selatin camileri, dönemin mimari ihtişamını yansıtan önemli yapılar arasında yer almıştır.

Not: Çini sanatı, özellikle dinî mimaride en güzel örneklerini bulur. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası taş işçiliği açısından öne çıkarken, İznik Yeşil Camii çini sanatının en zarif eserlerinden biri olarak kabul edilir.

Divriği Ulu Camii

İznik Yeşil Camii

Not: Müslümanlar tarih boyunca, hastaların tedavisi için şifahaneler, yolcuların konaklaması için kervansaraylar ve temizlik ihtiyacı için hamamlar ve çeşmeler inşa etmişlerdir. Hem mimari güzellikleriyle hem de işlevleriyle, bu yapılar İslam'ın insana verdiği değeri yansıtmaktadır.